

การจัดการสารคัดหลั่งจากผู้ป่วยที่ได้รับยาเคมีบำบัดที่มีพิษต่อเซลล์

1. อุจจาระ ปัสสาวะ หรืออาเจียนของผู้ป่วยที่ได้รับยาเคมีบำบัดที่มีพิษต่อเซลล์ ควรระมัดระวังเป็นเวลา 7 วันหลังการให้ยา โดยให้ผู้ปวยรดน้ำมากๆ หรือรดน้ำซีกโครก 2 ครั้ง โดยแจ้งให้ผู้ดูแลผู้ป่วยรับทราบด้วย และหากผู้ป่วยไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ ควรปกป้องผิวจากอุจจาระ ปัสสาวะ หรืออาเจียนของผู้ป่วยโดยการล้างด้วยสบู่และน้ำ โดยผู้ดูแลควรสวมถุงมือ

2. ผู้ป่วยที่มีปัญหาปัสสาวะกะปริบกะปรอย แนะนำให้ใช้วัสดุรองซับกันเปื้อน หรือใส่ผ้าอ้อมสำเร็จรูป

3. เสื้อผ้าของผู้ป่วยที่ปนเปื้อนสารคัดหลั่ง ควรระมัดระวังเป็นเวลา 7 วัน โดย

2.1. หอผู้ป่วย

- เสื้อผ้าผู้ป่วย : ควรแยกเสื้อผ้า ผ้าปูที่นอน ผ้าห่ม และผ้าเช็ดตัวของผู้ป่วยที่ได้รับยาเคมีบำบัดแยกจากเสื้อผ้าของผู้ป่วยปกติ และแสดงเครื่องหมายระบุว่าเป็นเสื้อผ้าผู้ป่วยให้ยาเคมีบำบัด และส่งเสื้อผ้าซักที่หน่วยบริการผ้าทุกวัน เพื่อให้หน่วยบริการผ้าปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติการซักผ้าผู้ป่วยเคมีบำบัดของหน่วยบริการผ้า

- เสื้อผ้าผู้ป่วย/เจ้าหน้าที่ ผ้าปูเตียง หรือผ้าห่มที่เปื้อนยาเคมีบำบัดโดยตรงเป็นจำนวนมาก เช่น เกิดการรั่วซึม หก หรือตกแตกของถุงน้ำเกลือที่ผสมยาเคมีบำบัด เป็นต้น ให้ทิ้งเสื้อผ้าที่ปนเปื้อนในถังขยะเคมีบำบัด โดยใส่ในถุงพลาสติกก่อนหนึ่งชั้น

- ผ้าปูเตียงและผ้าห่มที่ไม่ได้ปนเปื้อนสารคัดหลั่งของผู้ป่วยโดยตรง : ให้ส่งซักตามปกติ

2.2. ผู้ดูแลผู้ป่วยที่บ้าน : ให้คำแนะนำผู้ป่วยหรือผู้ดูแลผู้ป่วยให้แยกเก็บและซักผ้าผู้ป่วยที่ได้รับยาเคมีบำบัดกับสมาชิกในบ้าน

4. ควรเก็บสารคัดหลั่งจากผู้ป่วยที่ได้รับยาเคมีบำบัดในภาชนะปิด

ตารางแสดงระยะเวลาที่สามารถพบยาในสิ่งขับถ่ายของผู้ป่วยหลังจากได้รับยาเคมีบำบัด³

ยาเคมีบำบัด	การขับยาออกจากร่างกาย	ระยะเวลาที่พบยา (วัน)	
		ในปัสสาวะ	ในอุจจาระ
Bleomycin	ปัสสาวะ; ร้อยละ 68 ขับออกในรูปแบบเดิมใน 24 ชม	3	3
Carboplatin	ปัสสาวะ; ร้อยละ 60 ใน 24 ชม	1-2	-
Carmustine	ปัสสาวะ; ร้อยละ 55-65 ใน 24 ชม	3-4	-
Cisplatin	ปัสสาวะ; ร้อยละ 75 ขับออกในรูปแบบเดิมและเมตาบอไลต์ใน 24 ชม	7	7
Cyclophosphamide	ปัสสาวะ; ร้อยละ 25 ขับออกในรูปแบบเดิม และร้อยละ 62 ในรูปแบบเดิมและเมตาบอไลต์ ภายใน 48 ชม อุจจาระ; ร้อยละ 4 น้ำลาย; ร้อยละ 77 ของระดับยาในพลาสมา	3	5
Cytarabine	ปัสสาวะ; ร้อยละ 90 ใน 24 ชม	1	-
Dactinomycin	ปัสสาวะ; ร้อยละ 10 อุจจาระ; ร้อยละ 14	5-7	7
Docetaxel	ปัสสาวะ; ร้อยละ 60 ใน 24 ชม	1-3	2-3
Doxorubicin	ปัสสาวะ; ร้อยละ 60 ในรูปแบบเดิมและเมตาบอไลต์ใน 5 วัน อุจจาระ; ร้อยละ 85 ในรูปแบบเดิมและเมตาบอไลต์	6	7
Etoposide	ปัสสาวะ; ร้อยละ 40-50 ในรูปแบบเดิม ใน 24 ชม อุจจาระ; ร้อยละ 2-15 ในรูปแบบเดิม ใน 24 ชม	3-4	5-7
Fludarabine	ปัสสาวะ; ร้อยละ 40-60 ใน 24 ชม	3-5	-
Fluorouracil	ปัสสาวะ; ร้อยละ 15 ในรูปแบบเดิม ใน 24 ชม	2	2-5
Gemcitabine	ปัสสาวะ; ร้อยละ 92-98 ในรูปแบบเดิมและเมตาบอไลต์ อุจจาระ; น้อยกว่าร้อยละ 1	1-3	3
Hydroxyurea	ปัสสาวะ; ร้อยละ 50 ในรูปแบบเดิม บางส่วนออกมากับลมหายใจ	2	-

ตารางแสดงระยะเวลาที่สามารถพบยาในสิ่งขับถ่ายของผู้ป่วยหลังจากได้รับยาเคมีบำบัด³ (ต่อ)

ยาเคมีบำบัด	การขับยาออกจากร่างกาย	ระยะเวลาที่พบยา (วัน)	
		ในปัสสาวะ	ในอุจจาระ
Idarubicin	ปัสสาวะ; ร้อยละ 16 ในรูปเดิมและเมตาบอไลต์ อุจจาระ; ร้อยละ 17	3-4	2-8
Ifosfamide	ปัสสาวะ; ร้อยละ 15-50 ในรูปเดิมและร้อยละ 41 ในรูปเมตาบอไลต์	2	-
Irinotecan	ปัสสาวะ; ร้อยละ 20 ใน 24 ชม	4	4
Melphalan	ปัสสาวะ; ร้อยละ 30-60 ใน 24 ชม	2	7
Mercaptopurine	ปัสสาวะ; ร้อยละ 10-20 ในรูปเดิมและร้อยละ 10- 40 ในรูปเมตาบอไลต์ ใน 24 ชม	2-3	3-5
Methotrexate	ปัสสาวะ; ร้อยละ 40-50 ในรูปเดิมเมตาบอไลต์ เมื่อให้ในขนาดต่ำ และร้อยละ 90 เมื่อให้ในขนาด สูง ใน 48 ชม อุจจาระ; ร้อยละ 9	3	7
Mitomycin	ปัสสาวะ; น้อยกว่าร้อยละ 10-20 ในรูปเดิม	6 ชม-1 วัน	-
Mitoxantrone	ปัสสาวะ; ร้อยละ 6.5 ในรูปเดิมและร้อยละ 3.6 ใน รูปเมตาบอไลต์ ใน 5 วัน อุจจาระ; ร้อยละ 18 ใน 5 วัน	6	7
Oxaliplatin	ปัสสาวะ; ร้อยละ 40-50 ใน 24 ชม	3-5	5
Paclitaxel	ปัสสาวะ; ร้อยละ 13 ในรูปเดิม ใน 24 ชม อุจจาระ; มากกว่าร้อยละ 13 ใน 24 ชม	7	7
Thioguanine	ขับออกทางปัสสาวะเป็นหลัก	1	-
Topotecan	ปัสสาวะ; ร้อยละ 30 ใน 24 ชม	1-2	-
Vinblastine	ปัสสาวะ; ร้อยละ 13-33 ในรูปเดิมและเมตาบอไลต์ ใน 3 วัน อุจจาระ; ร้อยละ 10-41 ใน 3 วัน	4	7

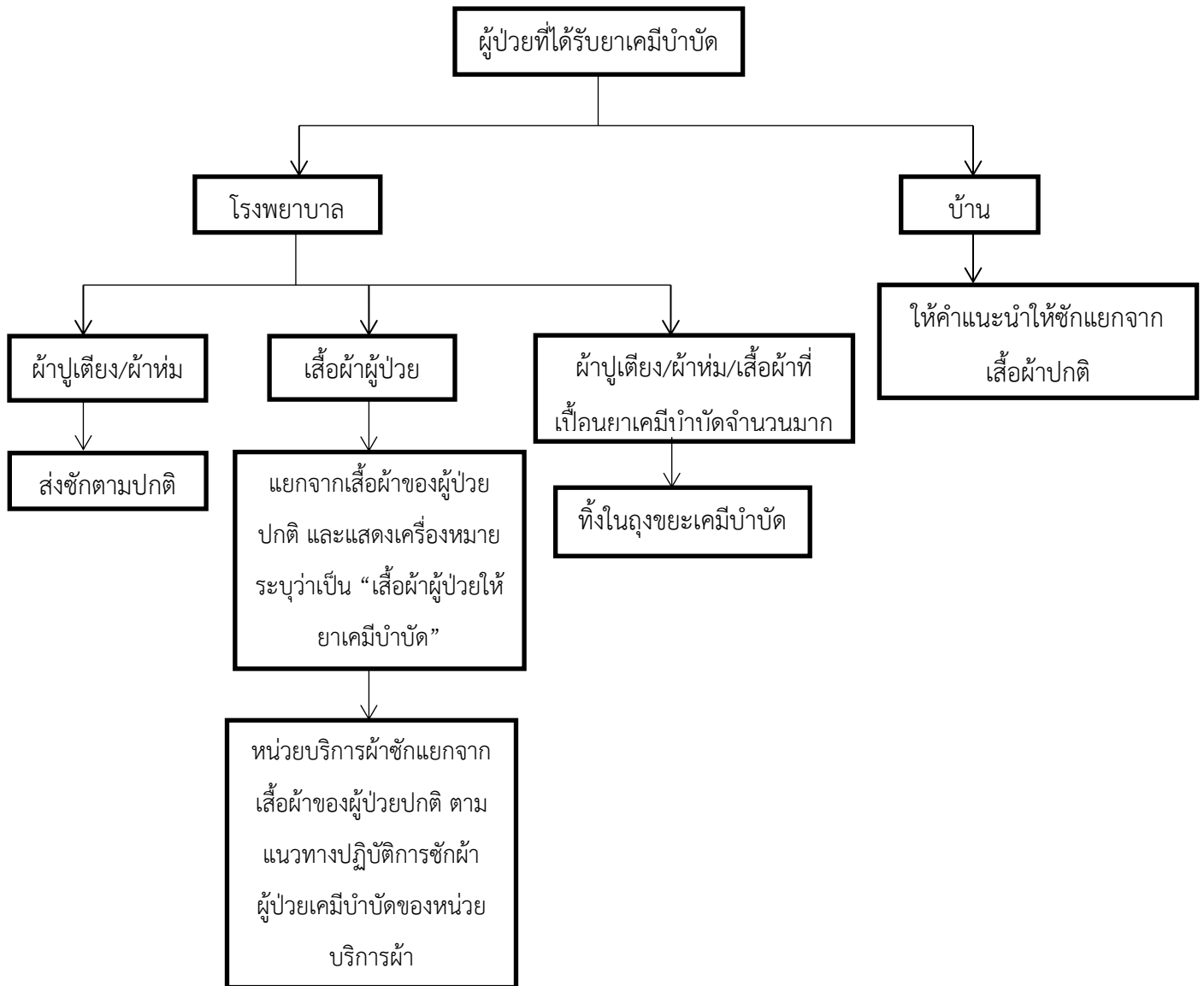

ตารางแสดงระยะเวลาที่สามารถพบยาในสิ่งขับถ่ายของผู้ป่วยหลังจากได้รับยาเคมีบำบัด³ (ต่อ)

ยาเคมีบำบัด	การขับยาออกจากร่างกาย	ระยะเวลาที่พบยา (วัน)	
		ในปัสสาวะ	ในอุจจาระ
Vincristine	ปัสสาวะ; ร้อยละ 8 ในรูปเดิมและร้อยละ 4 ในรูปเมตาบอไลต์ ใน 3 วัน อุจจาระ; ร้อยละ 30 ในรูปเดิมและร้อยละ 40 ในรูปเมตาบอไลต์ ใน 3 วัน	4	7
Vinorelbine	ปัสสาวะ; ร้อยละ 10-12 ในรูปเดิม อุจจาระ; ร้อยละ 46	4	7

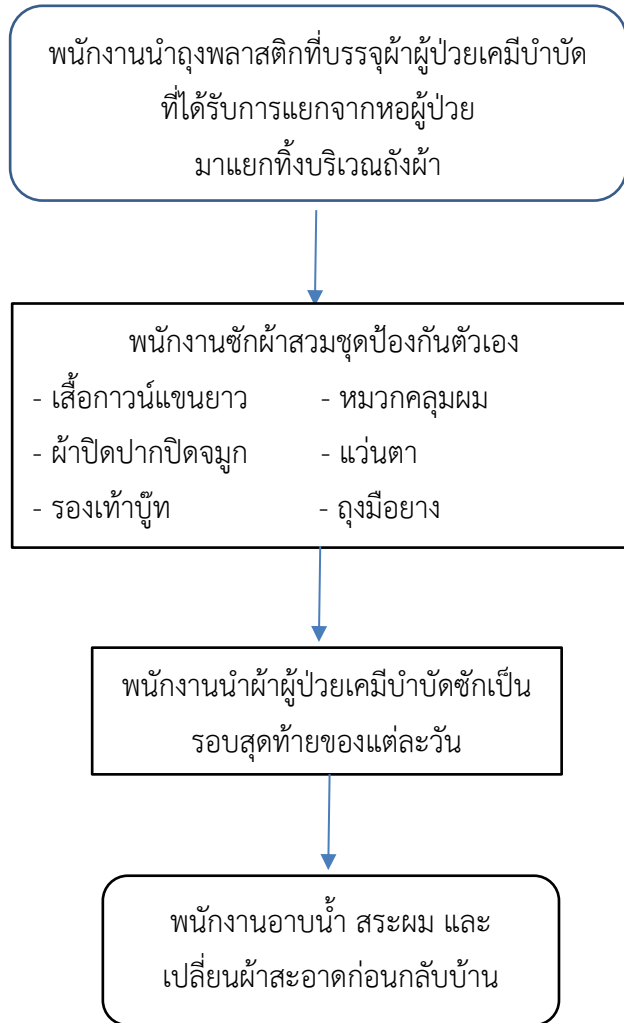
การดูแลเสื้อผ้าผู้ป่วยที่ได้รับยาเคมีบำบัดที่มีพิษต่อเซลล์

แนวทางปฏิบัติการซักผ้าผู้ป่วยเคมีบำบัด

หน่วยบริการผ้า งานบริการกลางโรงพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

รายละเอียดการตั้งโปรแกรมการซักผ้าที่มีการปนเปื้อนเคมีบำบัด
หน่วยบริการหอผู้ป่วย งานบริการกลางโรงพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

ลำดับ	รายละเอียด	เวลา (นาที)	สารเคมีที่ใช้
1	นำผ้าเข้าเครื่องซัก ช่องละ 35 กิโลกรัม	-	
2	ล้างผ้าด้วยน้ำเย็นก่อนซัก (Pre wash)	5	
3	ถ่ายน้ำทิ้ง	1	
4	ล้างผ้าด้วยน้ำเย็นก่อนซัก (Pre wash)	5	
5	ถ่ายน้ำทิ้ง	1	
6	ล้างผ้าด้วยน้ำเย็นก่อนซัก (Pre wash)	5	
7	ถ่ายน้ำทิ้ง	1	
8	ซักผ้าด้วยอุณหภูมิ น้ำ 70 องศาเซลเซียส	10	-น้ำยาซักผ้า -น้ำยาเสริมต่าง -น้ำยาฟอกผ้าขาว
9	ถ่ายน้ำทิ้ง-สลัด	1	
10	ล้างด้วยน้ำเย็นหลังการซัก	5	
11	ถ่ายน้ำทิ้ง	1	
12	ล้างด้วยน้ำเย็นหลังการซัก	5	
13	ถ่ายน้ำทิ้ง	1	
14	ล้างด้วยน้ำเย็นหลังการซัก	5	-น้ำยาล้างผ้า
15	ถ่ายน้ำทิ้ง	1	
16	สลัดผ้าให้แห้ง	12	
17	เครื่องซักผ้าเคลียร์ผ้า	1	
18	สัญญาณกระบวนการซักผ้าเสร็จสิ้น		
	รวมเวลาที่ใช้ในการซักผ้าทั้งหมดต่อ 1 รอบ	60	

เอกสารอ้างอิง

1. กลุ่มงานเภสัชกรรม สถาบันมะเร็งแห่งชาติ. (2560). คู่มือมาตรฐานการทำงานเกี่ยวกับยาเคมีบำบัดและการดูแลผู้ป่วยหลังได้รับยา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ
2. Safe handling : Cytotoxic drugs and related waste/A risk management guide for SA health services 2015
3. ธิดา นิงสานนท์, บุษบา จินดาวงษ์, กฤตติกา ตัญญาแสนสุข, สุชาดาจาปะเกษตรร์, คมกฤษ ศรีไสว. คู่มือเภสัชกร: การผสมยาเคมีบำบัด. พิมพ์ครั้งที่ 2. 2551.